

OBSERVAȚII ASUPRA CONSTRUCȚIILOR COMPARATIVE DIN ROMÂNĂ

RODICA ZAFIU

Facultatea de Litere

Universitatea din București

Construcțiile comparative – structuri sintactice complexe, realizate prin elipsă și reorganizare, specializate pentru a exprima o comparație stabilită între două obiecte, calități, cantități, procese etc. – ridică multe probleme de interpretare, în diferite modele sintactice. Considerăm că unele trăsături specifice ale construcțiilor comparative din română¹ constituie date semnificative pentru o tratare a comparației din perspectivă tipologică și contrastivă, oferind argumente pentru unele soluții de analiză a fenomenelor similare din alte limbi.

În cele ce urmează vor fi semnalate câteva dintre caracteristicile construcțiilor comparative românești care ni se par valorificabile dintr-o perspectivă contrastivă²: specializarea parțială a mărcilor reperului (termenului comparant) pentru realizarea ca grup și ca propoziție (1); construcția comparației de egalitate cu sau fără marcă specifică a parametrului gradual (interpretabilă și ca element corelativ) (2); mobilitatea ordinii cuvintelor și posibilitatea de topicalizare (3); specializarea modificatorilor și caracterul analizabil al secvenței *mai mult* (4). În fine, ne vom opri asupra mijloacelor de realizare în română a unei trăsături probabil universale a structurilor comparative: apropierea de coordonare și tendința de evoluție către construcții tipic coordonatoare (5).

1. În româna actuală, comparația de inegalitate se construiește cu un complement care indică reperul, termenul în raport cu care se realizează compararea. Complementul se realizează ca grup prepozițional, în care componentele *decât* sau *ca* impun cazul acuzativ unui nominal, comportându-se deci ca prepoziții: *A crescut mai înalt decât mine; Aleargă mai repede ca tine*. Statutul lui *decât* și *ca* a fost discutat în gramaticile românești, ezitându-se între o definiție predominant etimologică („adverbe de comparație”) sau funcțională (ca prepoziții). Interpretările mai noi au preferat pentru această construcție desemnarea ca prepoziții (Dindelegan 2003: 191-192; Irimia 1997: 423 le numește „adverbe întrebuintate prepozițional”). Realizarea prepozițională a comparativului presupune ca element conjuncțional fie *decât*, fie (mai rar) *de cum*: *E mai înalt decât sunt eu; A răspuns mai prost de cum te așteptai*. Cele două elemente – de sursă relativă – sunt interpretate diferit: *decât* este considerat o conjuncție (Dindelegan 2003: 193), în vreme ce *de cum* rămâne analizabil, ca adverb relativ în construcție prepozițională. Evident, originea și evoluția lor sunt paralele, reflectând sudura diferită a prepoziției *de* cu adverbele relative-pereche: cantitativul *cât* și modalul *cum*. Situația în care reperul comparației este exprimat de *decât* sau *ca* urmate de nominale cărora elementele comparative nu le impun cazul, de

grupuri prepoziționale sau adverbiale care își păstrează construcția din propoziția eliptică cu rol de comparant (*decât colegilor; decât la mare; ca azi*) – a impus (în consens cu terminologia tradițională) conservarea diferențiată a desemnării ca adverbe de comparație (Dindelegan 2003: 192-195). Există și situația hibridă în care mai multe repere se comportă diferit: nominalul care corespunde subiectului acceptă regim cazual, celelalte funcții alăturându-i-se: *ca mine ieri la examen*.

Comparația de egalitate utilizează pe *ca* – prepozițional și adverbial: *Zâmbește la fel de frumos ca tine; Zâmbește fals ca la teatru* – și pe *cum* – conjuncțional: *Zâmbește la fel de des cum îți place ție*. Alte elemente comparative sunt *cât* – prepozițional, adverbial și conjuncțional (*E mare cât mine; Va ploua azi cât pentru o lună; E la fel de mare cât era ieri*) și *precum* (cu aceleași valori).

Este interesantă specializarea complementară a mijloacelor actuale *ca* și *cum*: primul este necombinabil cu mărcile predicăției, deci cu o propoziție subordonată; cel de al doilea nu are valoare prepozițională și nici măcar de adverb de comparație, care să fie urmat de un grup nominal sau adverbial (**cum lui, *cum azi*). Situația era diferită în limba veche, în care *ca* putea introduce propoziții comparative, iar *cum* adverbial putea fi urmat de grupuri (comportamente sintactice descrise în DA și ilustrate prin mai multe citate: *Ca este tatăl, așa și fiul*, în *Psaltirea Scheiană*, ap. DA, s.v. *ca*; *Fie voia ta, cum în ceriu, așa... pre pământ*, sec. XVI, ap. DA, s.v. *cum*)³.

Dacă în construcțiile cu *decât* (1a) elipsa este o descriere valabilă (1b), în cele cu *ca* (2a) ea nu mai poate conduce la o reconstituire ca atare a propoziției (2b):

- (1a) Vorbește mai bine decât ieri.
- (1b) Vorbește mai bine decât [vorbea] ieri.
- (2a) Vorbește mai bine ca ieri.
- (2b) *Vorbește mai bine ca [vorbea] ieri.

Specializarea produsă în cazul perechii *ca / cum* marchează suplimentar, în română, diferența dintre realizarea *prin grup prepozițional* și cea *propozițională* a complementului comparativ (engl. *phrasal vs clausal comparative*); în plus, indică – și în cazul realizărilor prin adverb de comparație urmat de unul sau mai multe grupuri – o situație de reorganizare sintactică, diferită de simpla elipsă.

2. O altă trăsătură susceptibilă de examinare contrastivă este caracterul facultativ și statutul mărcii comparației de egalitate: elementele *la fel de ..., tot așa de..., tot atât de...* nu sunt obligatorii și nu de ele depinde apariția complementului comparativ⁴. Enunțurile (3a) și (3b) sunt echivalente din punctul de vedere al comparației, cu o diferență doar în gradul de emfatare:

- (3a) E tot așa de mare ca el.
- (3b) E mare ca el.

De altfel, e posibil ca rolul mărcilor de egalitate să fi fost fixat artificial de descrierile gramaticale, din nevoia de coerență, prin analogie cu mărcile comparației de inegalitate (*mai / mai puțin*)⁵. Mărcile *la fel de ..., tot așa de..., tot atât de...*⁶ pot fi considerate mai curând corelative ale adverbului / prepoziției specifice complementului comparativ (*ca*). De altfel, ele sunt destul de rare în limba standard de azi⁷. Împotriva tratamentului similar cu al mărcii *mai* (cu poziție obligatorie

înaintea adjectivului sau a adverbului) stă și faptul că secvențele de emfatare a egalității se pot plasa și după adjectiv sau adverb, poziție care duce la o regrupare cu elementul introductiv al complementului:

- (4) E mare *tot așa ca el*.
- (5) E mare *tot atât cât el*.
- (6) E mare *la fel ca el/ la fel cât el*.

Această posibilitate de grupare este tipică pentru corelative (*Atunci vine, când îl chemi = Vine atunci când îl chemi.*).

Și în alte limbi, comparația de egalitate este emfatare prin intermediul unor corelative, care nu sunt mărci specifice ale construcției.

3. Plasarea elementelor din construcția comparativă este un parametru avut în vedere de tipologia lingvistică (Crookston 1999). Româna cunoaște ordinea [adjectiv + marcă + reper] (*mai bun + decât + el*), firească în limbile de tip SVO sau VSO. Posibilitatea de deplasare a construcției [marcă + reper] în antepunere față de adjectiv (*decât el mai bun*) este marginală (înregistrată doar în texte poetice, vechi sau populare), dar totuși semnificativă, în contrast cu situația din alte limbi europene. Nu se ajunge astfel la o ordine tipologic diferită, dar se dovedește mobilitatea secvenței comparative, aptă de tematizare:

- (7) „Se credea că este *decât toți mai mare*” (Gr. Alexandrescu, *Boul și vițelul*)
- (8) „Pe acel ce în oaste e *decât toți mai tare*” (Gr. Alexandrescu, *Dreptatea leului*)
- (9) „Du-te-n lume, alt domn cată, *decât mine mai fericite*” (Gh. Asachi, *La a mea pungă*)

În momentul de față, construcția pare să fie atestată doar în texte religioase, cu limbaj arhaizant:

- (10) „Roagă-te pentru mine, netrebnicul și *decât toți mai păcătosul*”.
(www.ortodox.as.ro/acetiste/ac84.html)
- (11) „La acea mănăstire cu mare bucurie a fost primit și el se plecă cu totul obiceiului și tocmelii mănăstirii, făcându-se *decât toți mai mic*”.
(saraca.1plan.net/biblioteca/viata_sf_nifon_patriarhul.htm)

În cazul comparației de egalitate, antepunerea reperului este o variantă de construcție perfect posibilă, secvența [marcă + reper] putând apărea în poziția de cuantificator, legată de adjectiv prin prepoziția *de*: (*la fel de bun ca el = (la fel) ca el de bun*).

4. Un fenomen interesant din perspectivă contrastivă este și specializarea produsă în română, unde *mai* este modificador adjectival și adverbial, operator al gradației și al comparației – *mai bun, mai repede* –, iar *mai mult* este cuantificator (cantitativ) verbal și nominal: *aleargă mai mult; vin mai mulți oameni*. De fapt, *mai mult* este o secvență analizabilă în română, ca fiind compusă dintr-un cuantificator adverbial și adjectival (*mult*) modificat de *mai*. În multe limbi – pentru care s-au propus descrieri complexe ale structurilor comparative – situația este diferită: același operator – fr. *plus*, it. *più*, sp. *más*, engl. *more* – apare în toate contextele menționate,

cumulând în context verbal și nominal ambele funcții, de cuantificator și marcă a comparației: „*more* (...) is one of the few words which can premodify both adjectives and nouns”, „it can modify both adjectives, adverbs, nouns, and verbs” (Crookston 1999: 76). Această similitudine a mijloacelor de expresie determină probabil includerea în capitolele de bază din multe studii despre comparație a „comparației nominale” (14a,b) și a celei „verbale” (15) – extinderi ale categoriei gradării, în situații de fapt foarte diferite:

- (12) Dan e *mai simpatic* decât Ion.
- (13) Dan aleargă *mai repede* decât Ion.
- (14a) Dan are *mai mulți prieteni* decât Ion.
- (14b) Dan are *prieteni mai mulți* decât Ion.
- (15) Dan *aleargă mai mult* decât Ion.

Compararea calificărilor realizate prin intermediul adjectivului și al adverbului (cuvinte cu sens lexical susceptibil de apreciere graduală) este un fenomen diferit de compararea cantitativă a referenților unui grup nominal definit sau de compararea cantitativă a realizării unei acțiuni (în relație cu un reper)⁸. Faptul că, în română, cuantificatorul *mulți* apare și în postpoziție (manifestând trăsături de adjectiv calificativ, cf. Dindelegan 2003: 68) face mai evidentă relația sa directă cu complementul comparativ, care nu privește grupul nominal în ansamblu.

În româna veche, situația era mai apropiată de cea din celelalte limbi evocate aici, înregistrându-se omonimia operatorilor *mai*₁ (marcă pentru comparația adjectivală și adverbială; adverb cu sensul „mai mult”) și *mai*₂ (marcă pentru comparația cantitativă în grupul verbal; nu însă și cuantificator în grupul nominal):

- (16) „*Mai* frumos și *mai* gras fu decât ceia ce mânca bucate scumpe” (Varlaam, *Opere*, 41)
- (17) „*Mai* iubăsc întunearecul decât lumina” (Varlaam, ap. DLR).

Operatorul *mai mult* diferențiază – în contrast cu *mai* – comparația între predicate: grade de prezență a unor calități (adjective) și grade de realizare a unor procese (verbe):

- (18) Dan e *mai mult* inconștient decât optimist.
- (19a) Dan aleargă *mai mult* decât merge.
- (19b) Dan *mai mult* aleargă decât merge.

Caracterul analizabil al secvenței *mai mult* sugerează posibilități diferite de interpretare a unor tipare comparative, prin disocierea aprecierii cantitative (a gradăției) de marca diferențierii (a comparației).

5. Legătura dintre comparație și coordonare a fost mult discutată din punct de vedere teoretic (cf. Matos & Brito 2002). Structuri corelative cu elemente comparative, considerate corelative coordonatoare, există și în celelalte limbi romanice. Limbii române îi este specifică includerea în aceste structuri a unui element foarte apropiat de coordonarea copulativă: *și* (semiadverb cu sens aditiv, omonim cu conjuncția coordonatoare). Combinațiile *ca și*, *cât și*, *precum și*, *cât și*, considerate în gramaticile românești locuțiuni conjuncționale, nu au un comportament unitar. Relația dintre *ca și* și *ca și* este una de echivalență parțială, care ar merita să fie investigată în detaliu și pe

baza unui corpus consistent. Sugerăm în cele ce urmează doar câteva asemănări și diferențe de comportament sintactic dintre cele două elemente.

5.1. *Ca și* este folosit exclusiv pentru construcțiile comparației de egalitate; nu poate deci substitui pe *ca* din complementul comparativului de inegalitate (echivalent cu *decât*, cf. Avram 1996: 122): *Romanul e mai bun ca filmul / *Romanul e mai bun ca și filmul*.

5.2. În comparația de egalitate, secvența *ca și* poate funcționa ca echivalent al comparativului *ca*, în oricare din ipostazele acestuia: de prepoziție, care impune unui nominal cazul acuzativ – *Se ascunde ca (și) mine* –, dar și de adverb comparativ, urmat de un grup nominal, prepozițional sau adverbial, care își păstrează construcțiile din propoziția corespunzătoare – *Îl apăra ca (și) pe copilul lui, Era cald ca (și) la mare, Era la fel de simpatic ca (și) atunci* –, inclusiv de o construcție complexă cuprinzând mai multe grupuri: *Oamenii se agita în oraș ca (și) furnicile într-un mușuroi*.

Ambele conective – *ca și* și *ca și* – pot realiza, în comparația de egalitate, subordonarea complementului comparativ față de un centru adjectival sau adverbial, indiferent dacă acestea cuprind sau nu mărci ale comparativului: *Romanul e la fel de bun ca (și) filmul / Romanul e bun ca (și) filmul; Merge tot atât de repede ca (și) Maria / Merge repede ca (și) Maria*. Sunt posibile ambele construcții și în raport cu un regent nominal, în poziția atributivă: *Sunt oameni ca (și) mine*, sau față de un regent verbal, în introducerea unui circumstanțial de mod comparativ: *Vorbește ca (și) prietenii lui*.

5.3. O diferență fundamentală între *ca și* și *ca și* apare în cazul subiectelor propoziționale comparate: *ca* nu poate fi urmat de propoziții conjuncționale (**E la fel de bine să taci ca₁ să vorbești*), în vreme ce *ca și* permite construcția propozițională (*E la fel de bine să taci ca și să vorbești*).

5.4. E necesar să stabilim specificul semantico-pragmatic al lui *ca și*, pentru a descrie consecințele sintactice ale acestuia. Cuprinzând în structura sa semiadverbul *și* (tipică particulă focalizantă, de tip aditiv), *ca și* stabilește o relație între elementul pe care îl precedă (Y) și un antecedent similar (X): X_i *ca și* Y_j – care este tocmai elementul diferențiator din secvența comparată:

(20) „*Ai mei, îmi povestea mama, mă purtaseră îmbrăcat în rochițe și șorțulețe și-mi ziceau, ca și toți vecinii, Mircica*”. (M. Cărtărescu, *Orbitor*)

În structurile comparative, *ca și* subliniază punerea pe același plan a elementelor diferențiator din propozițiile comparației de egalitate, presupunând o posibilitate de asociere între X și Y.

În tipul semantic al comparației propriu-zise, comparantul (reperul) este un element specificat oarecare, cu care asocierea se realizează foarte ușor, deci *ca și* este perfect posibil: *bun ca și tine*. În schimb, când comparantul reprezintă prototipul unei proprietăți, comparația glisează spre evaluare și cuantificare, *ca și* fiind mai puțin probabil: *bun ca pâinea caldă / ?bun ca și pâinea caldă; frumoasă ca luna de pe cer / ?frumoasă ca și luna de pe cer*.

Comparația propriu-zisă presupune, în realizarea reperului, o sintagmă definită și referențială (*vorbește ca poetul X*); comparația cu prototipul calității este

singura care admite în grupul nominal o expresie nedefinită, nereferențială (*vorbește ca un poet*). În cazul unui comparant prototipic și generic, utilizarea mărcii *ca și* este și mai neobișnuită: *?vorbește ca și un poet*.

În construcțiile comparative în care regentul este un verb, iar reperul este indicat de un circumstanțial de mod, comparația introdusă prin *ca* poate avea două interpretări, după cum elementul comun situațiilor comparate este fie modalitatea, de obicei subînțeleasă, a acțiunii, fie acțiunea însăși:

- (21) Ana vorbește ca Ion. (= Ana și Ion au moduri similare de realizare a acțiunii; vorbirea lui Ion funcționează ca reper stabil)
- (22) Ana a plecat la Ploiești ca Ion. (= Ana și Ion îndeplinesc acțiuni similare; plecarea lui Ion funcționează ca reper ad-hoc, reprezentând în mod contextual elementul deja dat).

Selectarea lui *ca și* pare să focalizeze comparația pe predicția (acțiunea) exprimată, nu pe modul de desfășurare subînțeles:

- (23) Ana a plecat la Ploiești ca și Ion.

Caracterul prototipic al comparantului selectează în mod obișnuit interpretarea modală:

- (24a) Ana a plecat la Ploiești ca un fulger.
- (24b) ?Ana a plecat la Ploiești ca și un fulger.

Aceste caracteristici semantice se asociază cu o tipologie anume a circumstanțialului comparativ. În vreme ce modul de desfășurare caracterizează verbul, constituind un circumstanțial al acestuia (*fuge ca vântul*), compararea și asocierea acțiunilor caracterizează întreaga propoziție comparată, constituind un circumstanțial al propoziției (*ea fuge acum, ca și atunci*). Desigur, tipurile de construcții manifestă anumite afinități și cu semantica verbelor care presupun în mai mică sau mai mare măsură o descriere a modului de desfășurare.

Constituentul introdus de *ca și* capătă o autonomie sporită, fiind posibilă apariția sa în secvențe izolate prin intonație, în diferite puncte ale enunțului: *Ca și Ion, Ana a plecat la Ploiești. / Ana, ca și Ion, a plecat la Ploiești / Ana a plecat, ca și Ion, la Ploiești*.

Plasarea imediat după constituentul comparat, asociată cu integrarea (renunțarea la izolare) și acordul la plural (*Ana ca și Ion au plecat la Ploiești*) indică trecerea elementului *ca și* în categoria conectorilor coordonatori:

- (24) „Bârna cea lungă, *ca și stinghiuța brațelor* se subțiară, se rupseră-n fărâme, sorbite una după alta de fluviu”. (M. Cărtărescu, *Orbitor*)

În aceste cazuri, nu este posibilă utilizarea lui *ca* sigur.

O situație asemănătoare se constată în cazul construcției comparative cu funcție atributivă: reperul comparației, introdus prin *ca*, poate orienta interpretarea în două direcții, după cum elementul comun este calitatea (25) sau existența (26):

- (25) Sunt oameni *ca tine*.
- (26) Sunt oameni *ca și tine*.

Orientarea spre calitate prin intermediul reperului-prototip al calității face ca unele din aceste construcții să fie aproape incompatibile cu conectorul *ca și*:

- (27) Avea pe cap o pălărie *ca o ciupercă*.
- (28) ??Avea pe cap o pălărie *ca și o ciupercă*.

Secvența *ca și*, prin focalizarea asupra realizării acțiunii sau a existenței unor entități, face trecerea între structurile comparative și structurile coordonate. Semantic, există o apropiere foarte mare între compararea acțiunilor care au elemente în comun și coordonare.

Observațiile de mai sus ni se par justificate de preferințele de uz mai vechi și mai ales de registrul românei standard. E drept însă că în limba actuală substituirea lui *ca* prin *ca și* a devenit o tendință puternică a oralității populare, care tinde să anuleze distincțiile semantico-pragmatice existente anterior.

*

Observațiile de mai sus sunt doar schițe și ipoteze de lucru, care ar trebui testate atât printr-o analiză riguroasă a unui corpus de texte românești actuale, orale și scrise, cât și prin numeroase studii contrastive; în ciuda aparențelor și a asemănării structurilor de bază, mijloacele de realizare a comparației sunt extrem de variate.

NOTE:

¹ Descrierea acestora se bazează pe capitolele respective din noua Gramatică a Academiei, v. Zafiu 2005.

² Nu dispunem de suficiente date pentru abordarea problemei într-o perspectivă tipologică, în care e nevoie să fie luate în discuție date din mult mai multe limbi, de origine diferită.

³ În opinia lui Densusianu, propozițiile introduse prin *ca*, bine atestate în primele texte religioase românești, erau un calc al traducătorilor, nereprezentând deci o particularitate reală a limbii române vechi: „Cet emploi de *ca* trahit l'influence du slave *jako*, que les traducteurs ont rendu de cette manière, sans se rendre compte que l'adverbe roumain n'était pas à sa place dans ces cas” (Ovid Densusianu, *Opere, II, Histoire de la langue roumaine*, ed. B. Cazacu, V. Rusu, I. Șerb, București, Editura Minerva, p. 592).

⁴ Marca *la fel de* nu este facultativă în construcția comparativă cu subiect multiplu și adjectiv la plural (asemănătoare cu construcțiile reciproce): *Ana și Maria sunt la fel de tinere*.

⁵ Primele gramatici românești, după model latin, nu discută un „comparativ de egalitate” (care nu avea în latină marcarea morfologică): Samuil Micu, Gh. Șincal, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* [1780, 1805], ed. Mircea Zdrengea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980, p. 151; Ion Heliade Rădulescu, *Gramatică românească* [1828], ed. V. Guțu Romalo, București, Editura Eminescu, 1980, p. 135; Timotei Cipariu, *Gramateca limbei române* [1869, 1877], în *Opere, II*, ed. Carmen-Gabriela Pamfil, București, Editura Academiei Române, 1992, p. 187.

⁶ Numite de Dimitriu 1999: 207 „perifraze flectiv-specializate”; de Irimia 1997: 91 – „locuțiunile adverbiale devenite morfeme”.

⁷ Secvența *tot așa de* nu apare niciodată în G. Liiceanu, *Ușa interzisă*, nici în Andrei Pleșu, *Minima moralia*; *tot atât de* are o atestare în *Ușa interzisă*, niciuna în *Minima moralia*.

⁸ În cazul verbelor, cantități diferite înseamnă altceva – în funcție de semantica verbală (argumente, aspectualitate, diferențe calitative): *mănânc mai mult, alerg mai mult, înțeleg mai mult* etc.

SURSE

Alexandrescu, Gr., *Opere, I*, ed. I. Fischer, București, ESPLA, 1957.

Asachi, Gheorghe, *Opere, I-II*, Chișinău, Editura Hyperion, 1991.

Dicționarul limbii române (DA), București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea; Universul, 1907-1949.

Cărtărescu, Mircea, *Orbitor, I Aripa stângă, II Corpul*, București, Humanitas, 1996, 2002.

Liiceanu, Gabriel, *Ușa interzisă*, București, Humanitas, 2002.

Pleșu, Andrei, *Minima moralia*, București, Cartea Românească, 1988.
Varlaam, *Opere*, Chișinău, Editura Hyperion, 1991.

BIBLIOGRAFIE

- AVRAM, Mioara, 1996: *Gramatica pentru toți*, ediția a II-a, București, Humanitas (ediția I: 1986, Editura Academiei Române).
- HUDDLESTON, R., G. K. PULLUM, 2002: *The Cambridge Grammar of the English Language*, Cambridge, Cambridge University Press.
- IRIMIA, D., 1997: *Gramatica limbii române*, Iași, Polirom.
- CROOKSTON, I., 1999: „Comparative constructions”, in K. Brown, J. Miller, *Concise Encyclopedia of Grammatical Categories*, Oxford, Elsevier, p. 76-81.
- DIMITRIU, Corneliu, 1999: *Tratat de gramatică a limbii române*, I, *Morfologia*, Iași, Institutul European.
- GRAUR, Al. (coord.), 1966: *Gramatica limbii române*, ed. a II-a, București, Editura Academiei Române.
- GUȚU ROMALO, Valeria (coord.), 2005: *Gramatica limbii române*, I-II, București, Editura Academiei Române.
- KENNEDY, Ch., J. MERCHANT, 2000: „Attributive comparative deletion”, în *Natural Language and Linguistic Theory* 18, p. 89-146.
- MANOLIU, Maria, 1962: „Asupra categoriei comparației din limba română”, în *SCL*, XIII, 2, p. 201-211.
- MATOS, Gabriela, Ana BRITO, 2002: „On the Syntax of Canonical Comparatives in European Portuguese”, în *Journal of Portuguese Linguistics*, 1, p. 41-81.
- PANĂ DINDELEGAN, Gabriela, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, București, Humanitas Educațional, 2003, p. 189-199.
- RĂDULESCU, Marina, 1987: „Despre categoria comparației în limba română”, în *LR*, XXXVI, nr. 1, p. 14-28.
- TRANDAFIR, Gh. D., 1982: *Probleme controversate de gramatică a limbii române actuale*, Craiova, Scrisul Românesc.
- TRANDAFIR, Gh. D., 1988: „Observații asupra unor puncte de vedere noi despre categoria comparației”, în *LR*, XXXVI, nr. 2, p. 171-181.
- ZAFIU, Rodica, 2005: „Construcții comparative”, „Complementul comparativ”, în Guțu Romalo 2005, II, p. 198-205, 450-461.

QUELQUES OBSERVATIONS SUR LES CONSTRUCTIONS COMPARATIVES DU ROUMAIN

Résumé

L'article se propose de signaler quelques traits caractéristiques des constructions comparatives du roumain qui pourraient être utilisés dans une perspective contrastive: la spécialisation partielle des marques du *standard* (terme comparant) pour la réalisation comme syntagme ou proposition; la construction de la comparaison d'égalité avec ou sans une marque spécifique du paramètre graduel (interprétable comme élément corrélatif); la mobilité de l'ordre des mots et la possibilité de topicalisation; la spécialisation des modificateurs et le caractère analysable de la séquence *mai mult* („plus”). Enfin, on essaie d'identifier certaines manifestations spécifiques d'un trait probablement universel des structures comparatives: la tendance à évoluer vers la coordination proprement dite.